

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

skat Swiss Resource Centre and
Consultancies for Development

Barometrul lacunelor, contradicțiilor și constrângerilor existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală

Chișinău, Aprilie 2021

Proiectul MĂ IMPLIC este finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și implementat de Skat Consulting Ltd.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Context general.....	3
Scopul și domeniile supuse cartografierii	3
Descrierea instrumentului	4
Aplicarea și valoarea practică a barometrului	5
I. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT DOMENIULUI ALIMENTĂRII CU APĂ ȘI CANALIZARE (AAC)	6
Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general	6
Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță.....	11
Dimensiunea 3. Finanțare și tarife	13
Dimensiunea 4. Managementul proprietății	15
Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunală și regionalizarea.....	17
II. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT DOMENIULUI MANAGEMENTULUI DEȘEURILOR SOLIDE (MDS)	19
Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general	19
Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță.....	22
Dimensiunea 3. Finanțare și tarife	23
Dimensiunea 4. Managementul proprietății	24
Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunală	26
ANEXE.....	28
Anexa 1. Legi, acte normative și regulamente în domeniul AAC relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de AAC.....	28
Anexa 2. Legi, acte normative și regulamente în domeniul MDS relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de MDS	31
Anexa 3. Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor din domeniul AAC care necesită să fie elaborate și aprobate	32

Barometrul lacunelor, contradicțiilor și constrângerilor existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală a fost realizat de o echipă de experți în cadrul Proiectului de implicare civică în guvernarea locală - MĂ IMPLIC, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și implementat de Skat Consulting Ltd.

Opiniile exprimate în acest raport nu reprezintă poziții oficiale ale Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) sau ale Skat Consulting Ltd.

INTRODUCERE

Context general

Cadrul normativ care reglementează înființarea, organizarea și reglementarea generală a serviciilor publice de gospodărie comunală în Republica Moldova este unul vast, delimitat în multiple documente de diferit nivel: acte normative, acte administrative departamentale, normative în construcții, standarde, etc. Totuși, actul legislativ de bază care reglementează constituirea și organizarea serviciilor comunale este Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002. Conform prevederilor legii respective, în Republica Moldova competența și responsabilitatea pentru prestarea serviciilor de gospodărie comunală este atribuită autorităților publice locale de nivelul întâi.¹ Toate unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi (sate, comune, orașe, municipii) indiferent de dimensiunea și potențialul economic și fiscal al acestora, au aceeași listă de competențe, inclusiv în domeniul serviciilor de gospodărie comunală (descentralizare simetrică). În sens strict, furnizarea serviciilor de gospodărie comunală este o competență exclusivă proprie a autorităților locale de nivelul întâi, însă, într-un sens mai larg este o responsabilitate și o competență partajată, or care conform art. 13 al Legii 1402/2002, autoritățile publice centrale sunt responsabile de asigurarea unui cadru de politici, legal și de reglementare favorabil în domeniul respectiv. În timp ce accesul la serviciile comunale, cum ar fi accesul la servicii de alimentare cu apă și de canalizare este recunoscut a fi un drept de bază al omului², datele disponibile³ indică o inegalitate mare în accesul la serviciile respective, în special între zonele urbane și cele rurale, iar unele servicii sunt aproape inexistente în majoritatea satelor/comunelor (spre exemplu colectarea deșeurilor).

În mod evident, situația actuală privind accesul și calitatea serviciilor de gospodărie comunală este afectată de existența mai multor probleme structurale și sistemice din domeniul guvernării locale (cum ar fi fragmentarea administrativ-teritorială, baza fiscal-financiară slabă și resursele proprii limitate, depopularea, capacitățile administrative limitate, etc.), dar în același timp, sunt necesare politici și abordări strategice la nivel național care să țină seama de îmbunătățirea modului de gestionare și furnizare a serviciilor de gospodărie comunală.

Scopul și domeniile supuse cartografierii

Exercițiul de cartografiere în cauză urmărește identificarea lacunelor și divergențelor care împiedică prestarea într-un mod sustenabil a serviciilor comunale de calitate și accesibile (atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere social și folosirea durabilă a resurselor). În termeni mai concreți, cartografierea se referă doar la problemele (lacunele, divergențele, etc.) care își au rădăcinile în prevederile cadrului normativ ce reglementează organizarea și prestarea serviciilor de gospodărie comunală. Problemele structurale și sistemice din domeniul guvernării locale care nu țin nemijlocit de prevederile cadrului normativ, cum ar fi lipsa capacităților umane și instituționale, insuficiența de resurse financiare, etc. nu sunt parte a acestei analize.

Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002, cu modificările ulterioare, include următoarele servicii locale în categoria serviciilor de gospodărie comunală:

- a) alimentarea cu apă;
- b) alimentarea cu energie termică;
- c) canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale;

¹ A se vedea articolul 14 al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002, în coroborare cu prevederile articolului 4 din legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 26.12.2006

² Rezoluția ONU 64/292 din 2010

³ Cum ar fi datele recensământului din 2014, datele din alte rapoarte, și datele statistice ale Biroului Național de Statistică (de exemplu <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6639>), rapoartele Curții de Conturi (de exemplu [acesta](#)), diferite strategii naționale, etc.

- d) salubritatea (managementul deșeurilor solide), înverzirea localităților;
- e) asigurarea cu transport public local;
- f) administrarea fondului locativ public și privat.

Din motive practice, pentru început, pentru testarea metodologiei, exercițiul de cartografiere a fost limitat la două servicii comunale care sunt de obicei operate și prestate atât în localitățile rurale, cât și în cele urbane din Republica Moldova:

(1) *alimentarea cu apă și canalizare;*

(2) *managementul deșeurilor solide.*

Metodologia respectivă, testată pentru cele două domenii menționate mai sus, ar putea fi aplicată pe viitor și pentru evaluarea similară a cadrului normativ și al altor servicii comunale.

Descrierea instrumentului

Barometrul principalelor lacune, contradicții și constrângeri existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comună reprezintă rezultatul exercițiului de cartografiere, care a fost realizat în baza unei analize și revizuirii documentare (strategii, legi, hotărâri, studii, articole, etc.) urmată de interviuri și discuții cu actorii relevanți (primari și alți reprezentanți ai administrației publice locale, operatori de servicii, AMAC, experți în domeniu).

Barometrul acoperă cinci dimensiuni care cuprind cele mai importante aspecte ale creării, organizării, operării, controlului și monitorizării serviciilor de gospodărie comună, și anume:

Dimensiunea 1: Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea 2: Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea 3: Finanțare și tarife

Dimensiunea 4: Managementul proprietății

Dimensiunea 5: Cooperare intercomunală

Pentru fiecare dimensiune a fost compilată o listă de probleme (lacune, divergențe, etc.), însoțită de o evaluare și/sau verificare a tendinței generale și a urgenței de soluționare a acestora. În acest sens, în metodologia de cartografiere este folosită o codificare pe bază de culori atât pentru **tendința generală**, cât și pentru **urgența de soluționare**, după cum urmează:

Tendința generală		Urgența de soluționare	
	modificările operate în cadrul normativ în ultimele 12 luni au înrăutățit situația		foarte urgent (situația legată de un anumit serviciu nu poate fi modificată din motivul cadrului normativ curent);
	nu au fost operate modificări în cadrul normativ în ultimele 12 luni		relativ urgent (cadrul normativ nu este perfect, însă autoritățile locale reușesc să gestioneze situația sau să-i facă față)
	modificările aprobate în ultimele 12 luni au îmbunătățit situația în domeniul respectiv		nu este urgent (cadrul normativ privind aspectul respectiv nu creează probleme în practică)

În plus, pentru fiecare problemă identificată, sunt indicate după caz acțiunile necesare/recomandate de echipa de experți pentru îmbunătățirea cadrului normativ relevant.

Aplicarea și valoarea practică a barometrului

Valoarea și funcția primordială a barometrului constă în oferirea unei priviri cuprinzătoare asupra problemelor relevante din cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comună asupra cărora s-ar putea axa dialogul de politici între autoritățile publice centrale și cele locale, precum și campaniile de advocacy și lobby.

Barometrul ar putea servi și ca instrument de monitorizare interinstituțională care prezintă evoluția în timp a diferitor aspecte ale cadrului normativ al serviciilor comunale, inclusiv în contextul reformelor din domeniul administrației publice locale. Acest tip de monitorizare ar putea să aibă un dublu impact: pe de o parte ar putea motiva autoritățile naționale să întreprindă acțiuni pentru îmbunătățirea situației în domeniul serviciilor de gospodărie comună, pe de altă parte, în cadrul acestei platforme de dialog, ar putea fi identificați partenerii de dezvoltare care ar putea să acorde asistența tehnică necesară pentru elaborarea unor studii mai aprofundate cu privire la problemele identificate, pentru dezvoltarea legislației naționale, precum și pentru identificarea resurselor financiare pentru investiții.

În acest context, barometrul prezentat mai jos ar trebui să fie actualizat la intervale regulate (o dată sau de două ori pe an) de către un 'panel de experți' pentru a spori obiectivitatea și credibilitatea instrumentului dat, iar o platformă de dialog pentru abordarea situației existente ar putea fi creată de către autoritatea publică centrală cu competențe în domeniu (similar Comitetelor de coordonare externă), cu participarea autorităților publice centrale și locale, partenerilor externi, asociațiilor de profil.

I. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT DOMENIULUI ALIMENTĂRII CU APĂ ȘI CANALIZARE (AAC)

Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul normativ în domeniul AAC (privire de ansamblu)	Legea nr. 303/2013 privind AAC este un act legislativ progresiv care reglementează detaliat crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării serviciului AAC. Legea a fost recent actualizată (mai substanțial în anii 2018/2019) pentru a elimina neajunsurile identificate și pentru a o adapta la acquis-ul UE. Totuși, este necesar de evaluat cât de implementabile și realiste sunt anumite prevederi, cerințe și soluții prevăzute în legea respectivă, de exemplu, în ceea ce privește operatorii mici de AAC din zonele rurale, etc. A se vedea mai multe detalii în secțiunile de mai jos.			Analiza de impact a Legii 303/2013
	Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală definește prestarea serviciilor de AAC ca competență proprie a APL-urilor de nivelul întâi, totuși alte legi, cum ar fi Legea 303/2013 privind AAC sau Legea serviciilor publice de gospodărire comunală nr. 1402/2002 conțin prevederi ambigue referitor la rolul APL-uri de nivelul al doilea în organizarea și prestarea serviciilor date (a se vedea, de exemplu, sintagma "de interes raional sau prestate la nivel raional" care lasă loc pentru interpretare)			Includerea în toate 3 legi a prevederilor care ar clarifica sintagma „servicii publice de gospodărie comunală de nivel/interes local sau raional” pentru evitarea confuziilor cu privire la dreptul de constituire a serviciilor publice de gospodărie comunală respective. Dreptul de constituire a serviciilor comunale de nivel raional/regional trebuie atribuit în mod explicit APL-urilor de nivelul I, drept care este realizat de către acestea prin asociere/cooperare inter-comunitară (A.D.I, S.R.L., S.A.)
	Legea serviciilor publice de gospodărire comunală nr. 1402/2002 necesită o evaluare și actualizare minuțioasă în conformitate cu evoluțiile și tendințele actuale – de exemplu aspectele și mecanismele privind cooperarea intercomunală sunt slab reflectate și incorporate în lege, ultimele schimbări din Codul Civil nu sunt reflectate, în lege nu există diferențiere între APL de nivelul al doilea și de nivelul unu și se operează cu noțiunea generică de "autorități publice locale".			Această lege necesită o evaluare totală și actualizare conform rigorilor anului 2021, față de 2002.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Aspecte generale ale cadrului instituțional național în domeniul AAC	Odată cu reorganizarea APC în anii 2009-2010, nu există claritate în cadrul normativ național în privința organului central care coordonează elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor publice în domeniul serviciilor comunale. Aceste funcții sunt partajate între mai multe instituții publice centrale, conform domeniilor de competență, din care motiv nu este clar care este organul de specialitate responsabil de domeniul AAC din perspectiva dezvoltării serviciilor publice în aspect general. Din aceste considerente, au existat multiple discuții contradictorii privitor la rolul MEI sau MADRM în calitate de APC cu atribuții în domeniul serviciilor publice, ministerul în cauză fiind succesorii atribuțiilor deținute până în anul 2009 de instituțiile abilitate anterior cu asemenea competențe. Mai concret, articolul 6 din legea 303/2013 nu specifică care minister îndeplinește funcția de organ central de specialitate al administrației publice în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, iar Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului aprobat prin HG 695/2017 nu menționează în mod expres AAC printre domeniile în care ministerul realizează anumite funcții (vezi pct. 6). Nu există delimitare foarte clară spre exemplu între competențele MADRM și MEI, care are printre altele responsabilități domeniul urbanism, construcții și locuințe (a se vedea https://mei.gov.md/ro/content/urbanism-construcții-si-locuințe vizitat la data de 04.02.2021 și Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Infrastructurii aprobat prin HG 690/2017).			Necesitatea identificării instituției responsabile pentru elaborarea legislației / documentelor de politici în domeniul serviciilor publice comunale, sau constituirea unei noi entități, este relativ urgentă, iar inexistența acestora creează confuzii și lipsa unui cadru național unic de elaborare a unor standarde pentru asigurarea unui management eficient și creează divergențe privitor la: - Standarde de calitate; - Evaluarea calității serviciilor; - Lipsa procedurilor de licențiere a operatorilor mici; - Lipsa unui cadru clar de tarify care va contribui la asigurarea durabilității și calității serviciilor În cadrul discuțiilor cu patronatele din domeniul serviciilor comunale cu instituțiile statului s-a reiterat necesitatea existenței unei agenții separate cu competențe de evaluare a serviciilor comunale și elaborarea reglementărilor care ar putea îmbunătăți calitatea acestora, întrucât ANRE examinează doar cererile operatorilor mari, iar operatorii mici din domeniul AAC și activităților conexe serviciilor publice din alte domenii nu sunt reglementate, spre exemplu în domeniul MDS.
Autoritatea națională de reglementare	Legea 303/2013 privind AAC a atribuit ANRE competențele de autoritate națională de reglementare în domeniul AAC. Din punct de vedere a divizării responsabilităților și a funcțiilor între instituțiile statului, autoritatea care eliberează licența (act permisiv de activitate) nu poate fi și autoritatea care efectuează controlul asupra modalității de executare a actelor permissive. Mai mult să fie și autoritatea			Conform alin. (1) art. 32 din Legea 303/2013, activitatea ANRE este orientată spre reglementarea activității operatorilor mari (regionali, raionali și municipali), conform informațiilor de pe pagina web fiind doar 44 de operatori la nivel de țară, activitatea celorlalți

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	care stabilește metodologia de calcul, avizează calculele tarifelor, iar anumite situații chiar le aprobă direct. Aceste suprapuneri de competențe poate conduce la apariția acțiunilor vulnerabile corupției. Or, Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020m aprobată prin HG Nr. 911 din 25-07-2016 prevede printre acțiunile prioritate de reformă separarea clară între funcțiile de elaborare a politicilor, funcțiile de reglementare și control și funcțiile de prestare a serviciilor.			operatori fiind necoordonată și supusă riscurilor financiare, organizaționale, etc. O incertitudine în acest sens însă este creată de către prevederile alin. (5) al art. 7 al acestei legi. ⁴ De asemenea este necesar de revizuit divizarea competențelor: - de eliberare a actelor permissive (este recomandată excluderea licenței și doar stabilirea regulilor mai clare pentru eliberarea autorizației de folosire specială apei); - de efectuare a controlului, să treacă în competență Inspectoratului pentru Mediu (IPM); - de stabilire a tarifelor (să rămână în cadrul ANRE, cu ajustarea denumirii acestei instituții, pentru evitarea confuziilor);
Autoritatea de licențiere la nivel național	- Licențierea operatorilor de AAC la momentul actual este realizată de către ANRE. - Cerințele și criteriile de licențiere a operatorilor de AAC nu sunt realiste și sunt excesive pentru operatorii de AAC din zonele rurale. - Din motivul lipsei de capacități instituționale atât a operatorilor, cât și a autorității de reglementare, activitatea de licențiere este realizată cu întârzieri în privința operatorilor rurali mici. A se vedea constatările și recomandările de mai sus în privința necesității separării funcțiilor.			Ca și în cazul reglementării, ANRE coordonează doar activitatea operatorilor mari și nu se implică în activitatea operatorilor mici, deși Legea 303/2013 stabilește unele prevederi în acest sens (aceasta deși prevederile alin.5 al art. 7 nu au fost excluse la ultima modificare a legii, din perspectiva când o localitate rurală dispune de sistem centralizat de apă, canalizare și epurare activitatea acestuia poate fi reglementată în aceleași condiții ca ale unui operator care desfășoară activitatea la nivel de oraș, regiune, etc.). A fost agreată de asemenea ideea de a supune licențierii toți operatorii, doar că pentru cei din zona rurală să fie prevăzută o perioadă de

⁴ Acesta prevede operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate se supun procedurii de reglementare, de licențiere, de aprobare a tarifelor în aceleași condiții ca și operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raion, municipiu și oraș, fapt care nu este acceptat și este interpretat diferit de către ANRE.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
				tranziție, și condiții simplificate, însă ANRE a refuzat realizarea propunerilor înaintate.
Controlul în domeniul AAC (exercitat de către ANRE și alte agenții și instituții publice – agențiile de sănătate publică, de mediu, etc.)	Controlul asupra AAC este reglementat de legea 303/2013 și de Legea 131/2012 privind controlul de stat al activității de întreprinzător și aceste două acte au aspecte contradictorii în special: mecanismele de evaluare a riscurilor pentru efectuarea controlului. Mai mult, această situație contravine principiilor care interzic suprapunerea domeniilor de control între organele de control, or ANRE și IPM controlează modalitatea de executare a activităților prevăzute în actele permissive. Mai mult decât atât, art. 9 al Legii 303/2012 induce o neclaritate totală privitor la organele cu drept de control, prevederile incluse fiind incerte și care nu definesc clar organul de control și competența atribuită. Doar art. 9¹ stabilește dreptul și tipul controlului efectuat de către ANRE.			Se recomanda revizuirea actelor nominalizate prin prisma Legii 131/2012.
Acte permissive	Autorizația de mediu pentru folosirea specială a apei în scopuri de aprovizionare cu apă este emisă de Agenția de Mediu, în conformitate cu Legea 160/2011. Totodată, conform legii 303/2013, operatorii de AAC sunt supuși licențierii, care este de asemenea un act permisiv. Respectiv, operatorul de AAC trebuie să dețină două acte permissive: Licența și autorizație de folosire specială a apei (pentru captarea și pentru deversarea apei uzate). Conform art. 12/2 al Legii 160/2011 (c) licențierea nu dublează alte proceduri de reglementare, nu acoperă riscuri similare cu alte mijloace de intervenție existente sau alte acte permissive și nu are drept scop asigurarea respectării condițiilor și cerințelor atribuite de lege unui alt mecanism de reglementare existent.) Prin situația descrisă mai sus, operatorul de AAC este supus unui sistem dublu de stabilire a actelor permissive și pe același domeniu este stabilit un sistem dublu de control. ANRE verifică modalitatea de implementare a cerințelor de licențiere, iar IPM verifică executarea prevederilor din autorizație. Atragem atenția asupra faptului că legea 160/2011 în art. 4, alin. 6 creează o confuzie în interpretare (pe de o parte actele emise pentru serviciile publice nu sunt incluse în Nomenclatorul actelor permissive), pe de altă parte în art.4¹,			Se recomanda revizuirea actelor nominalizate: Legea 303/2013 prin prisma Legii 160/2011. Stabilirea unui singur act permisiv (de recomandat cel din domeniul folosirii speciale a apei). Deoarece include în sine mai multe elemente similare celor pentru licență.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	recunoaște licența în calitate de act permisiv, iar art.12 ² din aceeași lege nu permite ca licența să dubleze alte proceduri de reglementare (în cazul dat sunt similare cu cele pentru eliberarea autorizației de folosire specială a apei).			

Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Standardele de calitate și parametri tehnici (sanitari, bacteriologici, chimici pentru apa potabilă, pentru apele uzate deversate, etc.) pentru prestarea serviciului	Au fost adoptate noi normative în construcții care parțial au înlocuit vechile SNiP-uri și GOST-uri sovietice (NCM G.03.01:2017 pentru Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale; NCM G.03.02:2015 pentru Rețele și instalații exterioare de canalizare; Regulamentul privind principiile de bază în proiectarea și construcția sistemelor exterioare de alimentare cu apă a localităților mici cu un consum sub 200 m ³ /zi). Cu toate acestea, actualele reglementări și normative nu abordează și nu oferă soluții pentru unele probleme specifice cu care se confruntă localitățile rurale, cum ar fi spre exemplu statutul și cerințele pentru fosele septice. În condițiile austerității financiare și a costurilor ridicate pentru sistemele clasice centralizate de canalizare și tratare a apelor uzate, precum și datorită condițiilor specifice care nu permit funcționarea la parametri optimi a unor astfel de sisteme în majoritatea localităților rurale (densitate mică a utilizatorilor per km de rețea, volum mic de ape uzate deversate, proprietăți topografice, distanțe mari de pompat, etc.), reglementarea și încurajarea utilizării foselor septice ar reprezenta o soluție temporară/tranzitorie net superioară situației actuale în care apele uzate sunt infiltrate în sol.			- Normativ privind construcția, întreținerea foselor septice (sau în cadrul unui document normativ separat pentru sisteme de evacuare a apelor uzate (de canalizare) de mici dimensiuni din localitățile rurale⁵). - <i>Instrucțiuni privind dezinfectarea apei potabile și a apelor uzate tratate, spălarea și dezinfectarea rezervoarelor de apă și a conductelor de apă</i> – acest document va servi drept cadru de reglementare pentru procesul de dezinfecție a apei potabile, a apelor uzate și a depozitului de nămol, spălarea și dezinfectarea rezervoarelor de apă, instalațiilor și conductelor
	În Legea 182/2019 privind calitatea apei potabile nu există diferențiere între APL I și APL II, ceea ce poate crea confuzii referitor la titularul de competență sau obligație de a acționa (a se vedea, de exemplu, articolul 8, alin. 1; articolul 9, alin. 4; articolul 10, alin. 7; articolul 13, alin. 1).			Prevederile prezentului act normativ necesită să fie ajustate pentru a delimita clar rolul APL I și cel al APL II.
Indicatorii de performanță pentru prestarea serviciului în domeniul AAC	Indicatorii-cadru de performanță au fost aprobați la nivel național de către ANRE. La etapa actuală probleme și lacune specifice privind indicatorii-cadru în cauză nu au fost identificate.			

⁵ În cadrul proiectului EUWI + a fost elaborată o notă conceptuală privind elaborarea unui document normativ separat pentru sisteme de evacuare a apelor uzate (de canalizare) la scara mică din Republica Moldova.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor	Un șir de normative ce urmează a fi elaborate și care pot aduce claritate în activitatea operatorilor ce prestează servicii publice comunale privitor la eficientizarea activității acestora sunt planificate dar din păcate pînă în prezent, MEI nu a dat curs acestor inițiative, iar la apelul MADRM în procesul de lansare a achizițiilor pentru contractarea unei companii care va elabora aceste documente nu au fost înaintate careva oferte.			Elaborarea și aprobarea unui șir de norme suplimentare (a se vedea Anexa 3).

Dimensiunea 3. Finanțare și tarife

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Metodologia de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile de AAC	Nu este prevăzută posibilitatea oferirii unui aviz consultativ pentru calculul tarifelor la serviciile AAC furnizate la nivel de localități rurale, ceea ce este deosebit de important în special în condițiile în care consiliul local refuză ajustarea tarifelor.			Necesitatea de revizuire a procedurii/metodologiei de avizare, calcul al tarifelor de către ANRE
	Metodologia de calcul a tarifelor nu este adaptată pentru operatorii mici de AAC din zonele rurale			Elaborarea unei Metodologii simplificate pentru operatorii zona rurală
	Legislația prevede necesitatea de luare în considerație a accesibilității serviciului de AAC, care include pe lângă disponibilitatea serviciului, și accesibilitatea tarifului, fără a stabili niște criterii clare de aplicare (a se vedea spre exemplu art. 1, art. 2, lit. f) din legea 303/2013, art. 7, lit. b), art. 12, alin. 1, lit. c) din legea 1402/2002). Dreptul omului la apă și la salubritate include dimensiunile de disponibilitate, accesibilitate, acceptabilitate, prețuri abordabile și calitate; Accesibilitatea economică devine o chestiune tot mai îngrijorătoare pe fondul crizelor economice în care se află RM. Problema accesibilității tarifelor este abordată în Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2030) aprobată prin HG 199/2014.			Este necesară o evaluare a proiectelor și a programelor în domeniul apei și salubrității din perspectiva drepturilor omului, în vederea elaborării de politici, orientări și practici corespunzătoare; trebuie să fie stabilit un sistem de evaluare comparativă (calitatea apei, accesibilitatea din punct de vedere al prețului, durabilitatea, acoperirea etc.) pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice de alimentare cu apă și salubritate. Cadrul normativ trebuie să fie ajustat în vederea stabilirii criteriilor de aplicare a acestor cerințe de accesibilitate la stabilirea plăților pentru serviciile de apă și salubritate oferite (de exemplu unele opțiuni ar putea fi luate în considerare: tarife diferențiate pentru păturile vulnerabile, tarif progresiv în dependență de volumul consumat ca și în cazul gazelor naturale, acordarea unor compensații, etc?).
	Lipsa de regulamente la nivel național, inclusiv lipsa indicațiilor metodice pentru tarife diferențiate în dependență de volumul de apă consumat (creșterea progresivă a tarifului pentru volume mai mari) pentru a asigura prestarea continuă a serviciilor de AAC către populație (în condițiile perioadelor de arșiță / secetă și de surse limitate de apă potabilă)			Legislația la moment nu prevede tarifele diferențiate în dependența de volum A se lua în calcul aceste aspecte la o eventuală modificare a Legii 303/2013

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Impozitarea operatorilor de AAC, a plăților și tarifelor colectate	Serviciile comunale, inclusiv AAC, prestate populației sunt scutite de TVA. În același timp, întreprinderile municipale/operatorii sunt plători de TVA (20%) pentru bunurile și serviciile achiziționate.			Examinarea oportunității aplicării scutirii TVA pentru operatorii de ACC sau cel puțin reducerea cotei TVA pentru bunurile și serviciile achiziționate (de ex. de la 20% la 8%).
Finanțarea investițiile în infrastructura de AAC	Nu există un mecanism (fond) constituit la nivel național pentru a acoperi/ajuta la acoperirea contribuțiilor APL în cadrul proiectelor majore de investiții.			Includerea unor mecanisme de finanțare a contribuției obligatorii a APL în cadrul proiectelor investiționale care sunt finanțate din surse externe, din proiecte de cooperare transfrontalieră și transnațională. Acest instrument poate fi gestionat fie de Ministerul Finanțelor fie pe platforma dezvoltării regionale din contul Fondului Național pentru Dezvoltare Regională, fiind elaborat un mecanism special în acest sens.
Amortizarea activelor	Legea 303/2013 stipulează la articolul 13 ¹ , alin. (11) că valoarea redevenței nu trebuie să fie mai mică decât amortizarea bunurilor concesionate aferente serviciului de AAC. Prevederea în cauză a fost introdusă prin 2019 prin Legea Nr. 322 din 30.11.2018 pentru modificarea Legii nr. 303/2013, scopul acesteia fiind asigurarea sustenabilității financiare a operatorilor de servicii AAC, inclusiv pentru acumularea resurselor financiare necesare pentru rambursarea împrumuturilor și pentru realizarea investițiilor în infrastructură. Deși în general prevederea în cauză este una necesară pentru o bună funcționare a serviciilor de AAC, trebuie totuși de avut în vedere impactul pe care o astfel de prevedere o poate avea asupra accesibilității tarifului și la necesitate de intervenit cu mecanismele necesare pentru asigurarea accesului la serviciu a celor vulnerabili.			Evaluarea impactului pe care îl are stabilirea unei redevențe care să acopere în totalitate amortizarea bunurilor concesionate asupra accesibilității tarifelor și, după caz, întreprinderea acțiunilor necesare pentru asigurarea accesului pentru cei vulnerabili.

Dimensiunea 4. Managementul proprietății

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
Delimitarea și înregistrarea obiectelor / bunurilor ce aparțin sistemelor de AAC	Legislația națională oferă spațiu pentru interpretare în ceea ce privește locul înregistrării (în care registru – al unității administrativ-teritoriale (local) sau în registrul de nivel central, sau în ambele);			Elaborarea unui studiu aprofundat privind problema în cauză și elaborarea unui proiect de lege pentru eliminarea confuziilor, după caz.
	Nu există un mecanism clar la nivel legislativ pentru delimitarea și înregistrarea activelor ce fac parte din sistemele de AAC.			Elaborarea unui studiu aprofundat privind problema în cauză și elaborarea unui proiect de lege pentru eliminarea confuziilor, după caz.
	Nu există un mecanism clar de transmitere în proprietatea APL a bunurilor și infrastructurii obținute din granturi / proiecte implementate de asociații, ONG-uri și alte autorități (nu direct de către APL-uri) sau construite de persoane fizice/juridice pe terenurile proprietate publică (a se vedea art. 19, alin. (4) a legii 303/2013). O situație specifică care demonstrează lacuna depistată este faptul că în suburbiile municipalităților există Întovărășii pomicole unde pe terenuri publice au fost construite sistemele de infrastructură și APL nu au preluat aceste terenuri în administrarea/proprietatea sa. Operatorii din municipalității extind numărul de beneficiari de servicii, fără a stabili mecanismul de transmitere/preluare a sistemelor de infrastructură. Mai mult ca atât, situația este și mai neclară odată cu declararea neconstituționalității prevederii "<i>gratuit la balanța</i>" de la art. 19, alin. (4) a legii 303/2013.			Este necesară elaborarea mecanismului de transmitere a sistemelor de infrastructură, eventual prin completarea HG 901/2015 și a altor acte normative relevante. Elaborarea unor ghiduri și note metodologice ar fi de asemenea utile.
Evaluarea bunurilor din cadrul sistemelor de AAC	Nu există o metodologie clară pentru evaluarea obiectelor ce aparțin sistemului de AAC;			Elaborarea unei metodologii pentru evaluarea bunurilor ce aparțin sistemului de AAC; Oferirea suportului metodologic pentru APL și operatorii de AAC pentru realizarea procesului de evaluare a bunurilor.
Instrumente pentru păstrarea și evidența seturilor de date referitoare la obiectele ce	Cadrul legal nu prevede cerința/obligația de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC. Cadrul legal și de reglementare nu definește condițiile și parametrii pentru ca seturile de date să fie prezentate în formă digitală. De asemenea lipsește un mecanism de responsabilizare și penalizare pentru neprezentarea sau prezentarea în			Pregătirea unui proiect de lege pentru Includerea cerinței/obligației de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC precum și a cerinței de a prezenta seturile de date în formă digitală.

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
aparțin sistemelor de AAC	format nepotrivit a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC, precum și pentru neîndeplinirea condițiilor de păstrare și arhivare a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC;			
Înregistrarea și evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de AAC	Contradicțiile legislative duc la dublarea sau la lipsa totală a evidenței obiectelor ce aparțin sistemelor de AAC;			Este necesară o analiză care să evidențieze contradicțiile respective și propunerile de soluționare a acestora.
Cerințe pentru stabilirea fondului de dezvoltare de către operatorii AAC	Capitalizarea proprietății deținute de unitățile administrativ-teritoriale în domeniul public formate din contul fondului de dezvoltare nu este reglementată suficient și poate duce la apariția litigiilor.			Realizarea unui studiu urmată de elaborarea unui proiect de lege pentru completarea legii 303/2013 și/sau a altor acte normative, după caz.

Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunală și regionalizarea

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul legal general privind cooperarea intercomunală în general și în domeniul AAC	Cadrul normativ referitor la cooperarea intercomunală este general și lipsesc mecanisme clare pentru inițierea, dezvoltarea și pentru finalizarea unei cooperări intercomunale. Nu există o lege specială privind cooperarea intercomunală, există câteva prevederi specifice în Legea privind administrația publică locală și în Legea serviciilor publice de gospodărire comunală referitoare la cooperarea intercomunală.			În Parlament există o inițiativă legislativă cu referire la Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI). ⁶ Este necesară promovarea proiectului, precum și elaborarea unui studiu privind necesitatea dezvoltării cadrului legal favorabil cooperării intercomunitare.
Formele juridice de instituționalizare a cooperării intercomunale	Schimbările recente în codul civil au exclus forma juridică de uniune a persoanelor juridice care era folosită de unele unități administrativ-teritoriale în scopul constituirii asociațiilor de dezvoltare intercomunitară (de exemplu asociația pentru gestionarea deșeurilor în regiunea de dezvoltare Sud);			Identificarea formei organizatorico-juridice care ar putea fi folosite de APL pentru crearea asociațiilor intercomunitare fără scop lucrativ. Promovarea proiectului de lege privind ADI-urile înregistrat în Parlamentul RM, cu îmbunătățirile sugerate în procesul de avizare și consultare.
	Aprobarea noii legi privind întreprinderile de stat și municipale și practicile ulterioare fac imposibilă înregistrarea întreprinderilor municipale cu mai mult de un fondator, iar aceasta a fost principala formă juridică/instituțională folosită de APL-uri în scopul inițierii cooperărilor intercomunale;			Modificarea legii cu privire la întreprinderile de stat și municipale pentru a oferi posibilitatea mai multor APL-uri să fondeze în comun o întreprindere municipală (întreprindere municipală cu mai mulți fondatori) așa cum se practica până la adoptarea legii în baza regulamentului model cu privire la întreprinderile municipale.

⁶ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5211/language/ro-RO/Default.aspx>

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	Cadrul legal și practica existentă impune crearea societăților pe acțiuni în scopul cooperării intercomunale, însă forma juridică dată nu este întotdeauna potrivită din mai multe motive: a) pentru a putea influența procesul de prestare a serviciului de AAC, ceea ce, printre altele, este competența exclusivă proprie a APL de nivelul I, localitatea trebuie să devină acționar al societății pe acțiuni. Contribuția la capitalul social al SA nu poate fi alcătuită din obiecte ale sistemului, aceasta poate fi doar contribuție monetară sau formată din alte bunuri care nu țin de domeniul public al unității teritorial-administrative. În condițiile unui buget extrem de auster, majoritatea APL-urilor rurale vor constitui minoritatea la luarea deciziilor, dat fiind că votul lor va fi redus la numărul mic de acțiuni pe care acestea le vor deține. b) rămâne neclară determinarea dreptului și cotei de proprietate a unității teritorial-administrative asupra activelor transferate în formă de grant sau în altă formă în scopul consolidării capacităților instituționale ale SA create de către câteva primării în comun;			Revizuirea cadrului legislativ pentru a permite crearea întreprinderilor municipale ca formă de instituționalizare a cooperărilor intercomunitare. Elaborarea unui Ghid pentru APL care să conțină opțiunile de cooperare, inclusiv sugerarea utilizării altor forme instituționale, cum ar fi SRL, etc.
Stimulente pentru cooperarea intercomunală	Cadrul normativ în vigoare nu oferă careva stimulente pentru cooperarea intercomunală.			Examinarea oportunității de creare a unor mecanisme de stimulare a proiectelor de cooperare intercomunitare, cum ar fi acordarea de prioritate în cadrul concursurilor de proiecte finanțate din fondurile naționale, posibile facilități fiscale, etc.

II. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT DOMENIULUI MANAGEMENTULUI DEȘEURILOR SOLIDE (MDS)

Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul normativ în domeniul MDS (privire de ansamblu)	Organizarea și prestarea serviciului de MDS nu este reglementată de o lege specială. Legea 209/2016 privind deșeurile este concentrată asupra măsurilor necesare pentru protecția mediului și a sănătății publice prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse ale generării și managementului deșeurilor și prin reducerea efectelor generale ale utilizării resurselor și sporirea eficienței utilizării acestora, <u>însă aceasta nu reglementează în detaliu organizarea, funcționarea, administrarea serviciului de MDS</u>			Este necesară fie modificarea/completarea Legii 1402/2002 care în calitate de lege-cadru reglementează principiile de bază pentru organizarea serviciilor comunale, fie elaborarea unei noi legi care ar reglementa organizarea și funcționarea serviciilor de MDS.
	În articolul 11 al Legii 209/2016 privind deșeurile nu este specificat și nu se face o delimitare între diferite nivele ale administrației publice locale.			Necesitatea delimitării acestor aspecte trebuie realizată atât în legea 209, cât și în 1402, 436, 435 etc.
	În articolul 9, punctul c) al Legii 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător se menționează că autoritățile raionale împreună cu autoritățile locale de mediu supraveghează și coordonează activitatea primăriilor (APL 1) [...] în domeniul depozitării și procesării deșeurilor de producție și a deșeurilor menajere. Prevederea în cauză nu corespunde întru totul cu prevederile articolului 6 al Legii 436/2006 care stipulează că nu există relații de subordonare între autoritățile publice de nivelul întâi și cele de nivelul doi ale administrației publice locale.			Conform prevederilor legislative, în cazul unor legi cu aceeași putere, se aplică prevederile ultimei legi / amendamente care au fost aprobate. Totuși pentru o mai bună coerență a cadrului normativ, este necesară ajustarea prevederilor în cauză în spiritul art. 6 din legea 436/2006.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	O lacună majoră identificată în cadrul normativ actual este lipsa unei soluții legislative și instituționale eficiente pentru problema locuitorilor care refuză să încheie contracte pentru serviciul de evacuare a deșeurilor. Reprezentanții APL au semnalat multiple situații în care locuitorii refuză să semneze astfel de contracte motivând că ei nu produc gunoi, îl îngroapă, etc. și nu au pentru ce să plătească. Luând în considerare practica comparativă a altor țări care au introdus mecanisme care automatizează semnarea unor contracte de evacuare a deșeurilor (nu există opțiunea de a nu semna un contract), este imperios necesară abordarea acestei problematice și posibila ajustare a cadrului normativ.			Este necesară completarea legii nr. 209 și eventual a legii 1402 prin care să fie incluse prevederi, care ar stipula că în cazul existenței unui serviciu comunal (apă, canalizare sau MDS) populație este obligată să încheie contracte de evaluare a deșeurilor, în caz contrar sunt aplicate amenzi pentru prejudicii aduse mediului.
Cadrul instituțional național în domeniul MDS	Spre deosebire de domeniul AAC, în privința MDS articolul 9 din legea deșeurilor 209/2016 stipulează expres faptul că MADRM este autoritatea competentă căreia îi revin atribuții și responsabilități în ceea ce privește regimul gestionării deșeurilor. Pe de altă parte, la fel ca și în cazul AAC, Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului aprobat prin HG 695/2017 nu menționează în mod expres MDS printre domeniile în care ministerul realizează anumite funcții (vezi pct. 6). La fel, nu există delimitare foarte clară între competențele MADRM și Ministerul Economiei și Infrastructurii în domeniul MDS, din moment ce MEI are printre altele responsabilități domeniul urbanism, construcții și locuințe ceea ce tangențial ar putea privi domeniul MDS.			Necesitatea identificării instituției responsabile pentru elaborarea legislației / documentelor de politici în domeniul serviciilor publice comunale, sau constituirea unei noi entități, este relativ urgentă, iar inexistența acestora creează confuzii și lipsa unui cadru național unic de elaborare a unor standarde pentru asigurarea unui management eficient și creează divergențe privitor la: - Standarde de calitate; - Evaluarea calității serviciilor; - Lipsa procedurilor de licențiere a operatorilor mici; - Lipsa unui cadru clar de tarifare care va contribui la asigurarea durabilității și calității serviciilor - ...
Autoritatea națională de reglementare	Deși nu există o instituție care să reglementeze propiu-zis serviciile publice respective, așa ca în cazul AAC, în 2019 anumite funcții de reglementare în domeniul MDS a fost atribuită Agenției Mediu.			Ca și în punctul anterior, este necesară identificarea instituției care ar asigura procedura de reglementare, licențiere, aprobare a tarifelor în domeniul MDS.
Licențierea sau autorizarea activităților de MDS	Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160/2011 prevede următoarele cerințe: • O licență pentru colectarea, depozitarea, prelucrarea, marketingul și exportul deșeurilor și reziduurilor de metale neferoase, bateriilor și acumulatorilor uzați, inclusiv în formă			Lipsa unei instituții de reglementare reprezintă de fapt pentru moment una din cele mai acute probleme, care pun afectează calitatea serviciilor prestate și durabilitatea investițiilor. Este necesară

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	procesată (emisă de Agenția Servicii Publice); Autorizația de mediu pentru managementul deșeurilor (emisă de Agenția Națională de Mediu); • A se vedea comentariile de mai sus cu privire la existența autorizației și licenței în domeniul AAC.			Identificarea instituției care ar putea prelua aceste funcții.

Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Standardele de calitate pentru prestarea serviciului de MDS	La nivel național există regulamente specializate pentru managementul unor tipuri concrete de deșeuri (medicale, dispozitive electrice și electronice, baterii și acumulatori, deșeuri periculoase, etc.), însă nu există standarde de calitate pentru deșeurile municipale/menajere;			Este necesară aprobarea următoarelor regulamente (sau regulamente-cadru): - Cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor MDS - Cu privire la depozite - Cu privire la uleiurile uzate - Cu privire la anvelopele uzate - Cu privire la vehiculele scoase din uz
	Lipsa standardelor și normativelor pentru depozitele de deșeuri			Este absolut necesară elaborarea normativelor de construcție a poligoanelor regionale pentru depozitarea deșeurilor și a stațiilor de transfer.
Indicatorii de performanță pentru prestarea serviciilor în domeniul MDS	Nu sunt elaborate și aprobate la nivel național indicatori-cadru de performanță pentru serviciul de management al deșeurilor solide.			În domeniul deșeurilor nu este identificată instituția care ar asigura licențierea / reglementarea și controlul companiilor prestatoare de servicii publice în domeniul deșeurilor, aceste funcții fiind distribuite incert în cadrul diferitelor acte normative.

Dimensiunea 3. Finanțare și tarife

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Metodologia de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile de MDS	Nu există o metodologie de calcul și aprobare a tarifelor pentru managementul deșeurilor solide, pentru colectarea deșeurilor. Este de menționat că sunt două modele pentru finanțarea serviciului – în baza unui tarif pentru serviciile prestate în baza contractelor cu utilizatorii și în baza unei taxe locale – taxa pentru salubritate, instituită pentru colectarea deșeurilor (fără contracte între operator și utilizatori). În ambele cazuri, mărimea taxei/tarifelor este stabilită de către consiliul local. La moment la MADRM, cu susținerea partenerilor de dezvoltare este în curs de elaborare un proiect de metodologie de calcul.			Este necesară finalizarea și aprobarea Metodologiei de calcul a tarifelor, dar și a mecanismului de aprobare și aplicare, inclusiv trebuie identificată instituția care ar asigura realizarea acestor activități. Este importantă elaborarea unui Ghid pentru APL și ar fi important să fie asigurată și instituirea unor cursuri în cadrul AAP care ar crește capacitățile APL atât pentru calculul tarifelor la AAC cât și la MDS.
Impozitarea operatorilor de MDS, a plăților și tarifelor colectate	Serviciile comunale, inclusiv MDS, prestate populației sunt scutite de TVA. În același timp, întreprinderile municipale/operatorii sunt plătitori de TVA (20%) pentru bunurile și serviciile achiziționate.			Examinarea oportunității aplicării scutirii TVA pentru operatorii de MDS sau cel puțin reducerea cotei TVA pentru bunurile și serviciile achiziționate (de ex. de la 20% la 8%).
	Este o situație specifică atunci când serviciul de MDS este prestat în baza unei taxe locale pentru salubritate, și nu în baza contractelor individuale semnate cu beneficiarii – articolul 103, alin. 16 din Codul fiscal al RM prevede scutirea de TVA numai pentru serviciile prestate populației, în timp ce în formatul dat prestatorul de servicii nu semnează un contract cu populația, iar APL și serviciile nu beneficiază de scutire.			Modificarea art. 103, alin 16 din Codul fiscal astfel încât să fie expres prevăzută și situația când serviciile sunt prestate în baza taxei de salubritate și prin urmare nu sunt încheiate contracte cu beneficiarii casnici.
Finanțarea investiții în infrastructura de MDS	Nu există un mecanism (fond) constituit la nivel național pentru a acoperi/ajuta la acoperirea contribuțiilor APL în cadrul proiectelor majore de investiții;			Includerea unor mecanisme de finanțare a contribuției obligatorii a APL în cadrul proiectelor investiționale care sunt finanțate din surse externe, din proiecte de cooperare transfrontalieră și transnațională. Acest instrument poate fi gestionat fie de Ministerul Finanțelor fie pe platforma dezvoltării regionale din contul Fondului Național pentru Dezvoltare Regională, fiind elaborat un mecanism special în acest sens.

Dimensiunea 4. Managementul proprietății

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
Delimitarea și înregistrarea obiectelor / bunurilor ce aparțin sistemelor de MDS	Legislația națională oferă spațiu pentru interpretare în ceea ce privește locul înregistrării (în care registru – al unității administrativ-teritoriale (local) sau în registrul de nivel central, sau în ambele);			Elaborarea unui studiu aprofundat privind problema în cauză și elaborarea unui proiect de lege pentru eliminarea confuziilor, după caz.
	Nu există un mecanism clar la nivel legislativ pentru delimitarea și înregistrarea activelor ce fac parte din sistemele de MDS.			Elaborarea unui studiu aprofundat privind problema în cauză și elaborarea unui proiect de lege pentru eliminarea confuziilor, după caz.
	Nu există un mecanism clar de transmitere în proprietatea APL a bunurilor și infrastructurii obținute din granturi / proiecte implementate de asociații, ONG-uri și alte autorități (nu direct de către APL-uri);			Este necesară elaborarea mecanismului de transmitere a sistemelor de infrastructură, eventual prin completarea HG 901/2015 și a altor acte normative relevante. Elaborarea unor ghiduri și note metodologice ar fi de asemenea utile.
Evaluarea bunurilor din cadrul sistemelor de MDS	Nu există o metodologie clară pentru evaluarea obiectelor ce aparțin sistemului de MDS;			Elaborarea unei metodologii pentru evaluarea bunurilor ce aparțin sistemului de MDS; Oferirea suportului metodologic pentru APL și operatorii de MDS pentru realizarea procesului de evaluare a bunurilor.
Instrumente pentru păstrarea și evidența seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS	Cadrul legal nu prevede cerința/obligația de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS. Cadrul legal și de reglementare nu definește condițiile și parametrii pentru ca seturile de date să fie prezentate în formă digitală. De asemenea lipsește un mecanism de responsabilizare și penalizare pentru neprezentarea sau prezentarea în format nepotrivit a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS, precum și pentru neîndeplinirea condițiilor de păstrare și arhivare a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS;			Pregătirea unui proiect de lege pentru Includerea cerinței/obligației de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC precum și a cerinței de a prezenta seturile de date în formă digitală.

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
Înregistrarea și evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de MDS	Contradicțiile legislative duc la dublarea sau la lipsa totală a evidenței obiectelor ce aparțin sistemelor de MDS;			Este necesară o analiză care să evidențieze contradicțiile respective și propunerile de soluționare a acestora.
Cerințe pentru stabilirea fondului de dezvoltare de către operatorii MDS	Spre deosebire de domeniul AAC, legislația nu prevede stabilirea unui fond de dezvoltare pentru domeniul MDS. În plus, fondurile colectate din contul taxei de salubritate nu au o destinație specială și ar putea fi utilizate de APL și în alte scopuri decât finanțarea MDS.			Elaborarea unei analize privind oportunitatea stabilirii unui fond de dezvoltare în domeniul MDS similar cerințelor din domeniul AAC. Elaborarea unui proiect de lege pentru stabilirea fondului, după caz.

Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunală

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul legal general privind cooperarea intercomunală în general și în domeniul AAC	Cadrul normativ referitor la cooperarea intercomunală este general și lipsesc mecanisme clare pentru inițierea, dezvoltarea și pentru finalizarea unei cooperări intercomunale. Nu există o lege specială privind cooperarea intercomunală, există câteva prevederi specifice în Legea privind administrația publică locală și în Legea serviciilor publice de gospodărire comunală referitoare la cooperarea intercomunală.			În Parlament există o inițiativă legislativă cu referire la Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI). ⁷ Este necesară promovarea proiectului, precum și elaborarea unui studiu privind necesitatea dezvoltării cadrului legal favorabil cooperării intercomunitare.
Formele juridice de instituționalizare a cooperării intercomunale	Schimbările recente în codul civil au exclus forma juridică de uniune a persoanelor juridice care era folosită de unele unități administrativ-teritoriale în scopul constituirii asociațiilor de dezvoltare intercomunitară (de exemplu asociația pentru gestionarea deșeurilor în regiunea de dezvoltare Sud);			Identificarea formei organizatorico-juridice care ar putea fi folosite de APL pentru crearea asociațiilor intercomunitare fără scop lucrativ. Promovarea proiectului de lege privind ADI-urile înregistrat în Parlamentul RM, cu îmbunătățirile sugerate în procesul de avizare și consultare.
	Aprobarea noii legi privind întreprinderile de stat și municipale și practicile ulterioare fac imposibilă înregistrarea întreprinderilor municipale cu mai mult de un fondator, iar aceasta a fost principala formă juridică/instituțională folosită de APL-uri în scopul inițierii cooperărilor intercomunale;			Modificarea legii cu privire la întreprinderile de stat și municipale pentru a oferi posibilitatea mai multor APL-uri să fondeze în comun o întreprindere municipală (întreprindere municipală cu mai mulți fondatori) așa cum se practica până la adoptarea legii în baza regulamentului model cu privire la întreprinderile municipale.

⁷ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5211/language/ro-RO/Default.aspx>

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	Cadrul legal și practica existentă impune crearea societăților pe acțiuni în scopul cooperării intercomunale, însă forma juridică dată nu este întotdeauna potrivită din mai multe motive: c) pentru a putea influența procesul de prestare a serviciului de AAC, ceea ce, printre altele, este competența exclusivă proprie a APL de nivelul I, localitatea trebuie să devină acționar al societății pe acțiuni. Contribuția la capitalul social al SA nu poate fi alcătuită din obiecte ale sistemului, aceasta poate fi doar contribuție monetară sau formată din alte bunuri care nu țin de domeniul public al unității teritorial-administrative. În condițiile unui buget extrem de auster, majoritatea APL-urilor rurale vor constitui minoritatea la luarea deciziilor, dat fiind că votul lor va fi redus la numărul mic de acțiuni pe care acestea le vor deține. d) rămâne neclară determinarea dreptului și cotei de proprietate a unității teritorial-administrative asupra activelor transferate în formă de grant sau în altă formă în scopul consolidării capacităților instituționale ale SA create de către câteva primării în comun;			Revizuirea cadrului legislativ pentru a permite crearea întreprinderilor municipale ca formă de instituționalizare a cooperărilor intercomunitare. Elaborarea unui Ghid pentru APL care să conțină opțiunile de cooperare, inclusiv sugerarea utilizării altor forme instituționale, cum ar fi SRL, etc.
Stimulente pentru cooperarea intercomunală	Cadrul normativ în vigoare nu oferă careva stimulente pentru cooperarea intercomunală.			Examinarea oportunității de creare a unor mecanisme de stimulare a proiectelor de cooperare intercomunitare, cum ar fi acordarea de prioritate în cadrul concursurilor de proiecte finanțate din fondurile naționale, posibile facilități fiscale, etc.

Anexa 1. Legi, acte normative și regulamente în domeniul AAC relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de AAC

A. Legi

- Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303 din 31.12.2013 // Monitorul Oficial nr. 60-65 din 14.03.2014;
- Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 32-35 din 09.03.2007;
- Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 02.03.2007;
- Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002 // Monitorul Oficial nr. 14-17 din 07.02/2003;
- Legea privind calitatea apei potabile nr. 182 din 19.12.2019 // Monitorul Oficial nr. 1-2 din 03.01.2020;
- Legea apelor nr. 272 din 23.12.2011 // Monitorul Oficial nr. 81 din 26.04.2012;
- Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 // Monitorul Oficial nr. 131-138 din 29.05.2015;
- Legea condominiului în fondul locativ nr. 913 din 30.03.2000 // Monitorul Oficial nr. 130-132 din 19.10.2000;
- Legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară nr. 150 din 14.07.2014 // Monitorul Oficial nr. 277-288 din 04-08-2014;
- Legea privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale nr. 74 din 21.05.2020 // Monitorul Oficial nr. 153-158 din 26.06.2020;
- Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160 din 22.07.2011 // Monitorul Oficial nr. 170-175 din 14.10.2011

B. Hotărâri de Guvern

- Hotărârea Guvernului nr. 199 din 20 martie 2014 cu privire la aprobarea Strategiei de Alimentare cu Apă și Sanitație (2014-2030) (modificată HG 442 din 01.07.2020)
- Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 28.02.2002;
- Hotărârea Guvernului nr. 506 din 01.11.2019 pentru aprobarea Procedurii-cadru privind organizarea, derularea și atribuirea contractelor de delegare a gestiunii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 346-351 din 22.11.2019;
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale // Monitorul Oficial nr. 284-289 din 06.12.2013;
- Hotărârea Guvernului nr. 1466 din 30.12.2016 pentru aprobarea regulamentului sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă // Monitorul Oficial nr. 60-66 din 24.02.2017;
- Norme sanitare privind calitatea apei potabile (anexa nr.2 la HG nr.934 din 2007) – la moment este în proces de elaborare proiectul HG privind Regulamentul sanitar privind supravegherea și monitorizarea calității apei potabile (de către Min.Săn.)
- Hotărârea Guvernului nr. 802 din 9 octombrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de deversare a apelor uzate în corpurile de apă. (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350109>)
- Hotărârea Guvernului nr. 894 din 12 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic în domeniul autorizării de mediu a folosinței speciale a apei. (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350368>)

C. Acte de reglementare

Hotărâri ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

- Hotărârea nr. 286 din 17.10.2018 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate // Monitorul Oficial nr. 430-439 din 17.10.2018;
- Hotărârea nr. 355 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019
- Hotărârea nr. 356 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 357 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea regulamentului privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 358 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Caietului de sarcini – cadru al serviciului public de aprovizionare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 359 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Contractului-cadru de furnizare/prestare a serviciului public de aprovizionare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 489 din 20.12.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate // Monitorul Oficial nr. 55-61 din 21.02.2020;
- Hotărârea nr. 180 din 10.06.2016 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 206-214 din 15.07.2016;
- Hotărârea nr. 270 din 16.12.2015 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Metodologiei privind aprobarea și aplicarea tarifelor la serviciile auxiliare prestate consumatorilor de către operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 55-58 din 16.12.2015;

Standarde și normative în construcții

- NCM G.03.01:2017 pentru Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale, aprobat prin Ordinul nr. 382 din 19.12.2017 al Ministerului Economiei și Infrastructurii.
- NCM G.03.02:2015 pentru Rețele și instalații exterioare de canalizare, aprobat prin Ordinul nr. 56 din 25.04.2016 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.
- Regulamentul privind principiile de bază în proiectarea și construcția sistemelor exterioare de alimentare cu apă a localităților mici cu un consum sub 200 m³/zi, aprobat prin Ordinul nr. 179 din 04.04.2018 al Ministerului Economiei și Infrastructurii.
- Codul de Practici G.03.08: 2020 care introduce noi norme permanente pentru proiectarea și construcția sistemelor de alimentare cu apă potabilă la scară mică (până la 200 m³ / zi) în Republica Moldova (aprobat prin Ordinul Ministrului Economiei și infrastructurii din RM nr. 162 , din 01 septembrie 2020).
- СНиП 2.04.02-84* Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
- NCM G.03.03:2015 (MCH 4.01-02) "Instalații interioare de alimentare cu apă și canalizare", aprobat prin ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor nr. 124 din 18.11.2015 (Monitorul Oficial, 2015, nr. 317-323, art. 2267);
- NCM G.03.01-2012 Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale, aprobat prin ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor nr. 48 din 15.04.2013 (Monitorul Oficial, 2013, nr. 104-108, art. 584);
- CP D.01.06-2012 Determinarea limitelor admisibile de substanțe nocive în debitele (scurgerile) superficiale pentru condițiile Republicii Moldova;

- CP G.03.01-2006 Proiectarea și montarea conductelor sistemelor interioară de alimentare cu apă rece și fierbinte cu utilizarea țevelor de oțel cu acoperire de polimeri;
- CP G.03.02-2006 Proiectarea și montarea conductelor sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizarea din materiale de polimeri;
- CP G.03.03-2011 Proiectarea și montarea conductelor subterane de alimentare cu apă din țevi de masă plastică cu fibre de sticlă;
- CP G.03.04-2011 Proiectarea, montarea și exploatarea sistemelor de canalizare interioară din țevi din polipropilenă;
- CP G.03.05-2011 Proiectarea și montarea sistemelor interioare de alimentare cu apă și încălzire a clădirilor din țevi de cupru;
- CP G.03.06-2011 Proiectarea și montarea conductelor subterane de canalizare din țevi din materiale plastice armate cu fibre de sticlă;
- CP G.03.07:2016. Sisteme de epurare biologică naturală a apelor uzate comunale în filtre plantate cu macrofite (fitofolte);
- CP G.04.11.-2013 Metodologia de calcul a pierderilor de căldură, a volumului neînregistrat de apă caldă, a pierderilor de apă caldă în sistemele comunale de alimentare cu apă caldă menajeră.
- СНиП 3.05.04-85 Наружные сети и сооружения водоснабжения и канализации. Правила производства и приёмки работ;
- СНиП 3.05.05-84 Технологическое оборудование и технологические трубопроводы;
- Пособие по проектированию сооружений для забора подземных вод (к СНиП 2.04.02-84);
- Пособие по проектированию сооружений для очистки и подготовки воды (к СНиП 2.04.02-84*);
- Пособие по определению толщин стенок стальных труб, выбору марок, групп и категорий сталей для наружных сетей водоснабжения и канализации (к СНиП 2.04.02-84 и СНиП 2.04.03-85);
- СНиП 2.03.11-85 Защита строительных конструкций от коррозии;
- СН 456-73 Нормы отвода земель для магистральных водоводов и канализационных коллекторов;

Anexa 2. Legi, acte normative și regulamente în domeniul MDS relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de MDS

A. Legi:

- Legea privind deșeurile nr. 209 din 29.07.2016 // Monitorul Oficial nr. 459-471 din 23.12.2016
- Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 32-35 din 09.03.2007;
- Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 02.03.2007;
- Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002 // Monitorul Oficial nr. 14-17 din 07.02/2003;
- Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16.06.1993 // Monitorul Oficial nr. 10 din 30.10.1993;
- Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 // Monitorul Oficial nr. 131-138 din 29.05.2015;
- Legea condominiului în fondul locativ nr.913 din 30.03.2000 // Monitorul Oficial nr. 130-132 din 19.10.2000;
- Legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară nr. 150 din 14.07.2014 // Monitorul Oficial nr. 277-288 din 04-08-2014;
- Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160 din 22.07.2011 // Monitorul Oficial nr. 170-175 din 14.10.2011

B. Hotărâri de Guvern

- Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 28.02.2002;
- Hotărârea Guvernului nr. 212 din 07.03.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice // Monitorul Oficial nr. 95-104 din 23.03.2018;
- Hotărârea Guvernului nr. 682 din 11.07.2018 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat "Managementul deșeurilor" // Monitorul Oficial nr. 267-275 din 20.07.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 561 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje // Monitorul Oficial nr. 212-220 din 21.08.2020
- Hotărârea Guvernului nr. 696 din 11.07.2018 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală // Monitorul Oficial nr. 295-308 din 10.08.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 637 din 27.05.2003 privind controlul transportării transfrontaliere a deșeurilor și eliminării acestora // Monitorul Oficial nr. 99 din 06.06.2003;
- Hotărârea Guvernului nr. 99 din 30.01.2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor // Monitorul Oficial nr. 33-39 din 02.02.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 501 din 29.05.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora // Monitorul Oficial nr. 176-180 din 01.06.2018;
- Hotărârea Guvernului nr. 586 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori // Monitorul Oficial nr. 221-225 din 28.08.2020

C. Acte de reglementare

- Documentul normativ CP A.09.04-2014 "Gestionarea deșeurilor din construcții și demolări" aprobat prin ordinul nr. 107 din 28.07.2014 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor // Monitorul Oficial nr. 249-255 din 22.08.2014

Anexa 3. Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor din domeniul AAC care necesită să fie elaborate și aprobate

- Norme de timp pentru service tehnic și reparații ale sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare;
- Partea I. Sisteme și instalații de alimentare cu apă și canalizare;
- Partea II. Rețele de alimentare cu energie electrică, echipamente electrice, dispozitive de măsurare și control, instrumente de automatizare și lucrări auxiliare
- Aceste norme de timp vor fi utilizate pentru a norma munca lucrătorilor, pentru a determina manopera implicată pentru sarcini specifice, pentru a calcula normele de personal și pentru a stabili procedurile normate, pentru a pregăti calcule și pentru a estima întreținerea planificată și repara echipamentele.
- Norme de timp pentru lichidarea daunelor la utilități și echipamente - vor stabili normative pentru intervenții în caz de avarii.
- Normativ pentru utilizarea materialelor pentru întreținerea și repararea sistemelor de apă și apă uzată - normele vor fi recomandate pentru planificarea materialelor, pentru calcularea materialelor, pentru organizarea ofertelor de achiziții și pentru semnarea contractelor cu companiile care furnizează materiale.
- Norme de timp recomandate, norme de întreținere și reabilitare a surselor de alimentare cu apă necentralizate (fântâni, bazine de apă) - normele vor reglementa activitățile lucrătorilor, vor determina complexitatea lucrărilor executate, vor planifica numărul de personal și vor stabili standardul care se va aplica pentru reabilitarea surselor de apă.
- Instrucțiuni privind crearea stocurilor de piese de schimb, materiale și echipamente pentru înlocuirea echipamentelor avariate și readucerea în funcțiune a apei potabile și a sistemelor de canalizare - instrucțiunea stabilește modul de configurare, utilizare și întreținere a inventarelor de materiale și echipamente pentru efectuarea lucrărilor urgente de reabilitare și creșterea eficienței funcționării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare.
- Norme pentru piese de schimb, materiale și echipamente pentru reparații la companiile de alimentare cu apă și canalizare;
- Reguli privind securitatea muncii în exploatarea sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare în Republica Moldova - regulile trebuie să stabilească cerințe de bază pentru protecția muncii lucrătorilor angajați în exploatarea sistemelor de apă și de canalizare, fiind comune tuturor organizațiilor cu diferite forme de proprietate și forma juridico-organizațională;
- Norme privind numărul angajaților pentru companiile de alimentare cu apă și canalizare - normele vor fi utilizate pentru stabilirea sarcinilor standard și, de asemenea, pentru planificarea numărului necesar de angajați din companiile de alimentare cu apă și canalizare.